

LA DOUĂ DECENII

Poporul român sărbătorește unul dintre cele mai semnificative momente ale istoriei sale contemporane, instaurarea Republicii, act care a încununat o îndelungată luptă pentru libertate, democrație și progres.

Din prima jumătate a secolului trecut, Republica s-a asociat în gândirea personalităților politice și culturale progresiste din Principatele Române și Transilvania cu idealurile de libertate națională și dreptate socială. Nicolae Bălcescu scria: „Republica este un stat în care oamenii adunați îngrijesc singuri de soarta lor, fără a-și pune stăpîni pe cap, avînd în lucrarea lor drept regulă dreptatea și drept țintă irăția“. Masele populare, pentru care monarhia legată de vîrfurile regimului burghezo-moșieresc și de interesele unor puteri străine a reprezentat întotdeauna o instituție străină de năzuințele și sufletul românesc, au aderat cu însuflețire și convingere la ideile orientării republicane. Mișcarea muncitorească și socialistă a adăugat acestui curent valențe noi prin încadrarea lui în lupta de eliberare socială și națională. Partidul Comunist Român a preluat pe o treaptă superioară aceste tradiții, subordonînd acțiunile pentru o formă democratică și republicană de guvernămînt luptei revoluționare.

Evenimentele de după 23 August 1944 au demonstrat în mod obiectiv anacronismul monarhiei. Poporul, sub conducerea Partidului Comunist Român, a depus eforturi eroice pentru zdrobirea fascismului și pentru instaurarea unui guvern care să reprezinte voința populară, apt să realizeze transformările sociale și economice impuse de evoluția societății, de interesele primordiale ale țării. În această perioadă monarhia a devenit centrul de raliere a reacțiunii interne și a sprijinitorilor săi din exterior. După ce, în 1947, forțele revoluționare din țara noastră au început ofensiva împotriva capitalismului autohton, și colaborarea cu burghezia nu a mai fost posibilă, a devenit limpede și lipsa de concordanță dintre conținutul real al puterii politice și forma

de organizare a statului — monarhia. Transformările politice, economice și sociale survenite în anii 1944—1947, noile raporturi ale forțelor social-politice, au îndreptățit Partidul Comunist Român, reprezentantul voinței maselor populare, să treacă la realizarea unui obiectiv impus de evoluția societății — înlăturarea regalității.

La 30 decembrie 1947, Adunarea Deputaților a aprobat, într-o atmosferă de entuziasm național, proclamarea Republicii Populare Române, marcând astfel în aprobarea deplină a întregii țări instaurarea suveranității reale a poporului.

Bilanțul celor două decenii de activitate constructivă care au trecut de atunci înregistrează succesele considerabile obținute de noua orînduire socială pentru traducerea în fapt a politicii realiste și creștere a Partidului Comunist Român. O trăsătură fundamentală a acestor ani o constituie descătușarea energiei celor ce muncesc și utilizarea ei în construcția socialistă, care s-a dovedit a fi, în coordonatele sale esențiale, procesul unei profunde renașteri naționale. Creșterea impetuoasă a forțelor de producție, industrializarea, care a asigurat bazele independenței și suveranității naționale și, în același timp, a devenit un stimulent al avîntului economiei în întregul ei, progresele obținute de agricultura socialistă, noile coordonate ale vieții spirituale a poporului sînt realități de netăgăduit, care au impus România Socialistă și pe planul relațiilor internaționale.

Cel de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român a elaborat un program realist și complex de dezvoltare a patriei noastre, iar recenta Conferință Națională a Partidului a adoptat hotărîri esențiale privind perfecționarea structurii și conducerii economiei, precum și a științei și culturii. „Realizările obținute de țara noastră în anii construcției socialiste — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul la Conferința Națională — sînt rodul creației conștiente a întregului popor român, a muncitorimii, țărănimii și intelectualității, a maselor largi de cetățeni fără deosebire de naționalitate, care au urmat reabătut politica Partidului Comunist, văzînd în ea expresia intereselor lor vi'ale, steaua călăuzitoare spre un viitor mai bun și mai fericit, spre prosperitatea României Socialiste”.

O deosebită atenție a fost acordată în anii regimului democrat-popular științei ca factor de mare importanță al progresului economic și social; s-au asigurat condițiile cele mai bune pentru o activitate științifică multilaterală, s-au sprijinit și încurajat eforturile de fructificare a potențialului de gîndire științifică originală. Academia, reorganizată din primul an al Republicii, se încadrează în ritmul nou al societății românești și devine un for de stimulare și de îndrumare activă a vieții spirituale din patria noastră. În întreaga țară există astăzi o densă și variată rețea de institute și centre științifice, în care mii de cercetători specializați au la dispoziție mijloace de cercetare dintre cele mai moderne. Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român

a indicat cu claritate sensul evoluției viitoare a științei românești, obligativitatea corespondenței hotărâte cu cerințele economiei și societății, necesitatea continuării cercetărilor fundamentale în același timp cu intensificarea celor aplicative. De aceea, Academia Republicii Socialiste România își îndreaptă toate eforturile spre apropierea științei de nevoile vieții, ale producției; tematica de cercetare este îndrumată către problemele stringente ale actualității.

Centrul de lingvistică, istorie literară și folclor al Filialei Iași a Academiei Republicii Socialiste România a continuat, în spiritul direcțivelor conducerii de partid și de stat, bogatele tradiții științifice ieșene, orientându-și activitatea spre realizarea unor obiective principale în domeniile de cercetare respective. Astfel, au fost întreprinse cercetări de istoria limbii literare și s-au studiat unele particularități ale graiurilor populare din Moldova și Bucovina, iar în prezent se colaborează la tratatul de Istoria limbii române, la Dicționarul limbii române și la Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni. Cercetările în domeniul istoriei literare au avut ca rezultat studii monografice dedicate unor scriitori sau unor perioade și probleme importante din literatura noastră, precum și colaborarea la tratatul de Istoria literaturii române. Edițiile critice și publicarea documentelor literare au constituit alte laturi ale activității Centrului, alături de studiul literaturii române din zilele noastre și de cel al chestiunilor de literatură comparată și universală.

O bună parte dintre lucrările elaborate în cadrul planurilor de cercetare ale Centrului au fost publicate în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, precum și în alte reviste de specialitate din țară și din străinătate; în același timp, numeroși cercetători de la Centrul nostru participă la viața științifică și culturală, printr-o susținută activitate publicistică, prin organizarea ședințelor publice de comunicări și prin prezența activă la congresele și conferințele de lingvistică sau de literatură.

Condițiile deosebite create prin grija partidului și a guvernului cercetării științifice din țara noastră fac posibilă îmbunătățirea continuă a muncii noastre și obținerea unor rezultate la nivelul cerințelor actuale. Colectivul de cercetători de la Centrul de lingvistică, istorie literară și folclor este hotărât să depună toate eforturile pentru a fi la înălțimea încrederii acordate.